

BÜTÇE AÇIKLARI VE TÜRKİYE'Yİ BEKLEYEN EKONOMİK GELECEK

Aydınlık Gazetesi, 18 Şubat 2019

Yıldırım Koç

Kamunun 2002 yılı sonunda 155,2 milyar Lira olan iç borcu, 2018 yılı üçüncü çeyreğinde 666,7 milyar Liraya yükseldi. Kamunun toplam borcu 2002-2018 döneminde 256,8 milyar Liradan 1.227,9 milyar Liraya çıktı.

BÜTÇE AÇIKLARI BÜYÜYOR

2018 yılında merkezi yönetim bütçesinin açığı, öngörülen 65,9 milyar Liradan 6,7 milyar Lira daha fazla, 72,6 milyar Lira olarak gerçekleşti.

Türkiye'de sosyal güvenlik sisteminin açıkları devlet bütçesinden karşılanmaktadır. Sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesinin getirdiği büyük ek yük nedeniyle SGK açıkları hızla artmaktadır. Cumhurbaşkanlığı 2019 Yılı Programı'na göre, SGK bütçe açığı 2018 yılında 24,8 milyar Lira iken, açığın 2019 yılında 47,7 milyar Lira olması beklenmektedir.

Geçmişte bütçe kaynağı olarak kullanılan özelleştirmeler büyük ölçüde tükenmiştir.

Ayrıca, uluslararası düzeyde ve ülke içinde faiz oranlarının yükselmesiyle birlikte, bütçedeki faiz yükünün miktar ve oran olarak artması gündemdedir.

Devletin toplam harcamaları içinde faiz giderinin payı 2017 yılında yüzde 5,6 idi. Bu rakam 2018 yılında yüzde 6,2'ye çıktı. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın 18 Ocak 2019 tarihli Türkiye Ekonomisinde Haftalık Gelişmeler ve Genel Görünüm raporuna göre, bu oran 2019 yılında yüzde 8,3'e ve 2021 yılında yüzde 9,5'e yükselecektir. Faiz giderlerinin devletin toplam vergi gelirlerine oranı ise 2017 yılında yüzde 11,0 idi. Bu oran 2018 yılında yüzde 12,6'ya çıktı. Aynı rapora göre, bu oran 2019 yılında yüzde 16,1 ve 2021 yılında da yüzde 17,6 olacaktır.

TÜRKİYE EKONOMİSİNDE KARA BULUTLAR DOLAŞIYOR

Türkiye ekonomisi, tarihinin herhalde en büyük ekonomik krizinin başlangıcındadır.

Bu ekonomik kriz, başta işçi sınıfı olmak üzere, tüm emekçi sınıf ve tabakaların yaşamında büyük sorunlara yol açacaktır.

Geçmişteki ekonomik krizlerde insanlar tüketici kredisi ve kredi kartı borcu içinde değillerdi. Ailedeki her kişinin elinde, her ay para ödenmesini gerektiren akıllı telefonlar yoktu. Tek veya asıl gelir kaynağı işyerinden aldığı ücret olan insanların sayısı ve nüfus içindeki oranı bu kadar yüksek değildi. Geçmişte ekonomik kriz olduğunda yan geliri olan insanların dayanma gücü daha fazlaydı. Yan gelirler iyice azaldı. Geçmişte insanlar arasındaki ilişkiler daha dostçaydı, dayanışma vardı, aile bağları güçlüydü. Kapitalizm, insanları bencilleştirdi ve bireycileştirdi; toplumun geleneksel dayanışma alışkanlıklarını tahrip etti. İnsanlar artık genellikle yalnız. İnsanlar, gelecekte elde edeceklerini umdukları gelirleri önceden harcayarak yaşam standartlarını epeyce yükselttiler. Şimdi birçok insanın birikiminin, borçla aldığı evi veya arabasının elinden alındığı, işsiz kaldığı bir süreç başladı. Gelir düzeyinin epeyce üstünde bir yaşam standardından geriye düşüşün toplumsal etkileri büyük olacaktır. Ayrıca, günümüzün insanı, örgün eğitim düzeyi ve bilgiye erişim olanaklarıyla, 10 yıl önceki insandan bile çok farklıdır.

Bu koşullarda derinleşen büyük bir ekonomik krizin toplumsal ve siyasal etkileri de büyük olacaktır.